

До співу пташок: приватна подорож до себе

Вірянин приймає світ створеним, а вчений шукає пояснення, як цей світ творився. Чи можна поєднати два такі різні підходи? Чи можна водночас вірити в Молекулу і в Бога? Чи вдасться людині нарешті пояснити, як, звідки і навіщо виникає свідомість?

На ці одвічні питання шукає відповідь Олег Кришталь, відомий нейрофізіолог, академік НАН України, досліджуючи межі пізнаваності не тільки навколишнього світу, а й власного «я».

ЗМІСТ

<i>Інструкція для користувача</i>	9
<i>Передмова</i>	11

Частина перша

ОКО АКУЛИ

1. Я — хіба не дивна картина?	17
2. Якщо НІЧОГО, то де ж Вихід?	18
3. Щасливець у страху	19
4. Перевірю, де Я	20
5. Неправильність світу — в мені самому	22
6. Хочу зазирнути в очі Доброму Хазяїну	23
7. Пишу собі листа під пальмою	24
8. Я не кролик, хай скільки вас буде, боги	25
9. Раб світлячка емоцій надсилає Сигнал	27
10. Між Правдою і Неправдою немає суперечностей	27
11. Згадуючи про Квітку	29
12. Контролер назвав себе «Я»	30
13. Як жити?	31
14. Де ховається Бог?	31
15. Щоб диво не виявилось сном	32
16. Мені ясно, де ховається чорт	34
17. Надія	35
18. Тату, де ти?	36
19. Безрадісна термодинаміка	37
20. У нудоті Вічності ЙОМУ нас бракувало	40
21. Що в репертуарі?	42

22.	«Марнотратство», — кажу обачливий Я	43
23.	Свободу Духові!	45
24.	Кожен мудрий свого дурня знайде	47
25.	Чи вірять мені Той, хто все і так знає?	48
26.	Не тиша, а глухота	49
27.	Шукаю стежину нагору	51
28.	Метамова: що це таке?	52
29.	Контакт	54
30.	Усі напої — в нас усіх	55
31.	Чи дозволиш Ти нам узяти більше, ніж Ти дав?	57
32.	Згадуючи аромат бузку	59
33.	Ми, всі разом	59
34.	Безупинно сумніваюся	61
35.	Бажання здатне	62
36.	Навіть мовчки ми кричимо	64
37.	Мріяти не заборониш	66
38.	Спитаю себе. Що мені відповідять?	67
39.	Якщо Раб, то бодай Раб Божий?	69
40.	Ми нікуди не вийдемо	70
41.	Якщо не збожеволіти	73
42.	Шукаємо правду самі	74
43.	Минулого немає	76
44.	Дороговказ	77
45.	Троє Братів	78
46.	Паросток у новий світ	80
47.	Бентежна таємниця невідомості	82
48.	Молю Бога про альтернативу	54
49.	Інвентаризація	85
50.	Підозрюючи, що наука бреше	87
51.	Реалії життя	89
52.	Запобіжна сліпота	91
53.	Не можу мовчати	92
54.	Нагорода за добру поведінку	94
55.	Створення Внутрішнього Світу	96

56.	Чекають не на нас	98
57.	Записую всіх у Свідки	100
58.	Розкоші Вибору теж кінець	102
59.	Ляльковод	103
60.	Склад рецепта	106
61.	Ні, це тільки сон!	108

Частина друга

ОКО СПІВЧУТТЯ

1.	Озираюся, куди прийшов	111
2.	Невірний	115
3.	Егоїзм Молекули як рушійна сила історії	118
4.	Змія Життя	119
5.	Шукаю собі машкару	120
6.	Я — живий комп'ютер чи пішак у смертельній грі? .	121
7.	Око Акули мені заохотливо підморгнуло	122
8.	Прощання з особистістю втрачає присмак тризни .	126
9.	Свідомість — щаслива здогадка	128
10.	Ото б потонути в цьому Океані!	129
11.	Інтрига нашого часу	131
12.	Інстинкт очікування Сигналу	132
13.	Янголи нудяться	133
14.	Люзія, але стійка	134
15.	Костюм соціального актора	137
16.	Люзія триває	138
17.	Сам бути не можу	139
18.	Дитя природи не боїться смерті	141
19.	Джованні мені сказав	143
20.	Ідеї не було, а крила з'явилися	145
21.	Коло історії замкнеться	148
22.	Дамо Свідомості Свободу!	150
23.	Важлива роль суперечностей	151
24.	Без Стіни не обійтись	152
25.	Досяжна повноцінність буття	155

26. Саме час поплакати	157
27. Якщо до мене нікому немає діла, мені нудно жити	158
28. Пояснювати і порівнювати — не одне й те саме ...	159
29. Усвідомлена дивовижа світу	161
30. Усвідомлюю в собі присутність чогось надлюдського .	165
31. Нове Царство — Всесвітній Хор	167
32. Питання внутрішньої політики	168
33. Новий сором — нова хіть	170
34. Ти з Ним чесний, Він це знає	172
35. Наша глибина в дивному світі	174
36. На межі сну і пробудження	176
37. Розмінятися на таких, як ти	177
38. «...вчинив перелюб у серці своїм»	179
39. Сексуальність взаємодій	181
40. Без статі, але з гумором	184
41. У їхньому світі навіть великі філософи — діти	187
42. Папа Римський як захисник сексу	189
43. До оргазму призведуть інші марення	191
44. Рубати не означає панувати	194
45. Хочу і боюся	196
46. Під наглядом Всевидячого Ока	197
47. Сила духу сумніватися	198
48. Віру не передати словами	200
49. Існування як сексуальний процес	203
50. Третє Око	205
51. Кай невдоволений	207
52. Майбутнє належить Безодні	210
53. Вседозволеність уявного буття	212
54. І все?	216

<i>Епілог</i>	221

Вікно Моцарта

<i>Замість післямови: сценарій оптимізму</i>	231
<i>Відгуки</i>	251

ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ КОРИСТУВАЧА

Притаманний нам спосіб мислення змушує позначати поняття словами, а спілкуватися за допомогою мови. Обмеженість цього засобу спілкування робить неминучим прихід Метамови.

Якщо сказане здається Вам нісенітницею, то краще не читайте (не слухайте) цю книгу. Автор погоджується й водночас не погоджується з Вашим рішенням, тому що одна з головних думок, які обговорюватимуться, полягає саме в тому, що Правда і Неправда не суперечать одна одній. «Я вирішив» — приклад помилкового судження, тому що рішення ухвалюють за Стіною. «Я вчинив» — теж неправильно, тому що нами керує Ляльковод. Якщо сказане здається Вам нісенітницею, не читайте цю книгу.

Автор вітає будь-який Ваш вибір. Страждаючи від докторів, як і Ви, автор любить похвалу.

Серед причин появи цієї книги — образа. Мені стало прикро, що моє свідоме життя добігає кінця, крім того, сам процес життя, через звикання до нього, прискорюється. Так невже очевидна плачевність реалій — це все?

З'явилася азартна мотивація. Я вирішив: доберуся до Стіни і спробую проникнути всередину. Якщо ні — розвідаю її околиці. Якщо пощастить — познайомлюсь із Ляльководом.

Забігаючи наперед, скажу: за Стіну не проник, тільки торкнувся. За Ляльководом спостерігав, але привітатися не довелося. За Стіною аж ніяк не Рай, але й не Пекло.

За Стіною — паралельне життя, у якому всі без винятку Ми підсвідомо беремо участь.

У наш час більшість читає по діагоналі: схоплюєш сенс і заощаджуєш час, втрачаючи лише несуттєві деталі. Звичка пояснюється тим, що на мові слів нове вичерпується.

Ще Толстой колись буркнув із цього приводу: «На Світі є всього п'ятдесят Книг». Так ось, повідомляю: номер цієї книги — 51.

Навіщо її читати?

Щоб доторкнутися до Стіни й відчути Ляльководу все-редині себе. Щоб побачити справжній стан речей: усі Ми, минулі і справжні, сидимо на Змії, назва якої — Життя. Без будь-якої фізики під час читання стане очевидно, що у Світу понад чотири виміри.

У багатовимірному просторі Змія якраз зараз переповзає в Нове Царство. Там зникнуть інформаційні кордони між Особистостями, так що смерть стане віртуальною, а читання — архаїзмом, зважаючи на убогість підживлення його інформаційним потоком.

Поки ми все ще тут і зараз, між нами можуть виникнути труднощі із взаєморозумінням. Тому, якщо повільне читання не допоможе, спробуйте вголос.

Вперше опинившись у Японії і спробувавши один з головних тамтешніх делікатесів — рибу фугу, я виявив, що смакові рецептори мого язика складніші, ніж думав про них раніше, і був приємно здивований.

Так ось, не дивуйтеся, якщо під час читання цієї книги виявиться, що Ви набагато розумніші, ніж про себе думали. У Новому Царстві вже не треба буде ні їздити до Японії, ні читати Книг.

Ця книга доступна безкоштовно в аудіоформаті українською мовою, і я маю надію, що вона змінить Ваше життя на краще.

Щиро, Олег Кришталь

ПЕРЕДМОВА

Дивлячись на світ крізь окуляри, про окуляри не думаєш — принаймні доки вони не сповзають з носа.

Достеменно так само — в потоці життя рідко усвідомлюєш свої думки. Власне, все життя проходить немов «на автопілоті», і суцільний потік свідомості — не більш ніж ілюзія. Насправді свідоме існування — це безперервна готовність отримати від мозку, який працює, бодай якусь думку. Як-то кажуть, «усвідомити». Невипадково про думки говорять, що вони «спадають».

Визначити процес свідомості просто: що це, як не «думати, про що думаєш»? Можна ще й відсторонитися від себе самого, усвідомивши, що ти «думаєш, про що думаєш», і ця так легко досяжна можливість примушує серце тьохнути, бо знаходиш безодню просто всередині себе.

Безодня запаморочлива, але не страшна. Навпаки, вона дозволяє відчутти свою дивовижну складність, оскільки створінню свідомому дозволено гратися в цій безодні з власним розумом: мандрувати в часі та просторі, ставити питання й отримувати — або не отримувати — відповіді.

Усвідомивши свої бажання, питаємо свій розум: «Як їх задовольняти?» — щоб він вигадав засоби та шляхи.

Питання «чому так, а не інакше?» утворює в мозку причиново-наслідковий ланцюг, дозволяючи нашим винаходам працювати ще до того, як ми їх утілимо, — в уяві.

І нарешті, а точніше — насамперед, у голові стоїть питання «навіщо?» — грандіозне питання, яке дозволяє людині відчувати наявність у своєму житті волі.

Я вже назвав одну з ілюзій, яку саме прийшов час розпізнати, — безперервність свідомості. А ось ще одна. Ми отримали у спадок від природи й суспільства набір бажань, а також закладену в нас жагу до їхнього здійснення. При цьому ми вважаємо бажання своїми, а жагу називаємо вільною, не лише підживляючи повною мірою цю ілюзію, а й сплачуючи за неї повну ціну страхів і страждань.

Ледь виникнувши, свідомість виявила нестійкість свого стану і почала шукати підпору: люди стругали ідолів, будували піраміди і прикрашали собори, не шкодуючи ні сил, ні засобів. Ми й нині займаємося, в принципі, тим самим, хіба що матеріальні форми забобонів змінюються услід за розвитком культури.

Масштаби зусиль указують на безсумнівну серйозність проблеми: людство й особистість не самодостатні, нам потрібен Бог.

Моя професія — наука. Її галузь я обрав свого часу свідомо. Юнацький захват «я мислю, отже, існую» привів мене до позірно очевидного рішення. У формі риторичного питання воно звучало так: «Що може бути важливішим заняттям для істоти, яка мислить, ніж досліджувати той орган, завдяки якому вона мислить?».

Я зайнявся нейронаукою, і тепер, уже наприкінці кар'єри, зовсім не шкодую, оскільки період моєї активності збігся не лише з низкою надважливих відкриттів, а й з «революцією в біології». Описуючи те, що відбувається, можна не боятися перебільшень в епітетах, бо розшифровано код молекул, з яких складаються живі істоти, і нині почалися маніпуляції із цим кодом. Як і для всієї біології загалом, це означає перехід від наших «як» і «чому» на якісно новий рівень.

В епоху юнацького егоцентризму, коли власна особистість здавалася безцінною, я часом думав: «А що станеться, якщо всі емоції виявляться просто (тепер, провівши

ціле життя в нейронауці, я сміюся: “Ха, просто!”) молекулами? То яка ж буде всьому ціна?».

Під неоціненністю «всього» малася на увазі (як я тепер уже розумію) нездатність скласти ціну собі самому — тому собі, який ще не відбувся. Дотримуючись нової філософії, яка нині з підозрілою легкістю сплітає дарвінізм із молекулярною біологією гена, можна було б, мабуть, сказати, що юнацький егоцентризм — це молекулярний запобіжник, який оберігає від небезпек того ж таки юнацького максималізму.

Мої ювенільні спогади — ще не ознака (сподіваюся) наближення сенильності, а просто аналогія з рівнем збентеження, яке зачепило нині чималу частину інтелектуальної еліти. У той час як усе зростає кількість населення, яке й надалі успішно вірить в існування відьом і чортів (ну, не те що вірить, а просто приймає їх як довоколишню реальність), інтелектуали знайшли в успіхах науки новий привід для богошукання. Я маю на увазі, звісно, спокусу «інтелектуального дизайну»: ну як могло все живе отак вдало — із тепер уже усвідомленою, проте й досі неймовірною складністю — самозібратися?

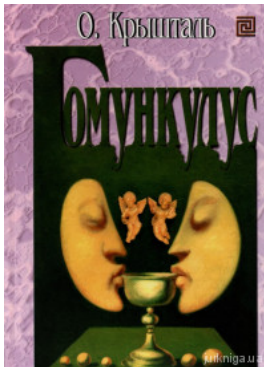
До того ж відповіді на питання «навіщо» як не було, так і немає.

Наука — як і будь-який організований людьми вид активності — має риси, подібні до релігії. Її символ віри — пізнаваність світу. Головна догма — «закон достатньої підстави», підкоряючись якому Лаплас сказав, що в гіпотезі Бога він потреби не має.

Потребуючи Бога, як і всі люди, вчені не можуть Його собі дозволити.

Не можу ображатися на безодню всередині себе: вона подарувала мені кілька відкриттів, які прийшли як радісні осяння. Оскільки вона жила і старіла разом зі мною, я відчував потребу порозпитувати, у що й наскільки сильно вірить моє підтопане «я». І спробував записати те, що мені відкрилося.

Книги, які можуть вас зацікавити

Гомункулус

Канцлерка. Дивовижна
одісея Ангели
Меркель

Гоморра. О самой
засекреченной и
влиятельной
преступной
группировке в мире

[Перейти на сайт](#) →